

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III.

Celovec, v soboto 4. IX. 1948

Štev. 62 (155)

Protestiramo proti vojnemu hujskaštvu na Slovenskem Koroškem

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je v protest proti tako imenovanemu »1. koroškemu lovskemu streljanju«, ki je predvideno od 15. do 19. septembra 1948. v Borovljah in ima po vsem svojem programu izrazito militaristični in nacistični značaj, predal danes »Zavezniškemu svetu za Avstrijo na Dunaju« naslednje pismo:

»Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško smatra za potrebno, da opozori visoki forum na veliko militaristično demonstracijo, ki bo pod pretezo tako imenovanega »1. koroškega lovskega streljanja« v Borovljah v dneh od 15. do 19. septembra 1948., in da hkrati protestira proti temu očitnemu poizkusu poživitve militarističnega in nacističnega duha na Koroškem.

Lov je danes na Koroškem skoraj brez izjeme v rokah bivših nacistov, ki so deloma takoj po svojem izpustu iz taborišč za obremenjene nacistične prejeli nazaj svoje orožje in se danes kot bivši nacistični »Hoheitsträgerji« šestokrat sprehajajo z orožjem po naših vaseh. Toda tudi prireditelji sama, ki je pod patronanco najvišjih zveznih in deželnih predstavnikov z zveznim kanclerjem inž.

Figlom in deželnim glavarjem F. Wedenigom na čelu, je po svojem programu, po svojih organizatorjih in po svojih zunanjih pripravah popolnoma militaristična in nacistična. Tako je vodstvo poslova za slavnost v rokah rezervnega polkovnika Hansa Regensburgerja iz Celovca, medtem ko so v pripravljalnem odboru za slavnost številni člani nacistične stranke in znani »Heimwehr«-fašisti.

Predvsem se bodo skozi tri dni »lovci, ki so vedno stali v prednji fronti za obrambo meja domovine« — ali bolje rečeno v prednji fronti imperialističnih pohodov in prvi in drugi svetovni vojni — po večini bivši nacisti in Hitlerjevi vojaki vadili v streljanju in s svojim streljanjem in salvami topičev »opominjali k nedeljivosti koroške dežele«.

V svojem pozivu lovcem v listih in po radiu pravi »Landesjägermeister« grof Thurn-Valsassina med drugim: »Nič manj pa naj to streljanje opominja k nedeljivosti naše koroške dežele..., ki je nam nihče ne bo ukradel!« Bolj jasno ni mogoče označiti resničnega pomena prireditve: ob sporni mejni črti v neposredni bližini Jugoslavije, v središču Slovenske Koroške hočejo koroške šovinistične plasti in agentje velenemškega imperializma, katerih domena je od nekdaj bil lov, demonstrirati vojno pripravljenost in ovirati koroške Slovence v njihovi osvobodilni borbi! Tudi gospod zvezni kancler inž. Figl vidi v vsej prireditvi predvsem »dobrodošlo priložnost, da bi pred vsem svetom jasno prikazal povezanost Koroške in celotne Avstrije s tem jezikovno mešanim področjem.« Istemu namenu naj bi služila tudi razstava o imperialistični šahovski potezi s tako imenovanim plebišcitom pod naslovom »cona A«, ki bo odprta ob tej priložnosti. Koroški Slovenci ogorčeno protestiramo proti temu izživljanju z neprikritim namigavanjem na orožje in smatramo to nacistično demonstracijo, vpričo dejstva da se ravno v zadnjem času množe hišne preiskave pri naših zavednih antifašistih in žr-

tvah fašizma s strani avstrijskih policistov pod pretezo iskanja skritega orožja, kot izrazito izzivanje.

Celo tako imenovana zaporna cona, ki jo je britanska zasedbena oblast vpostavila baje v svojo zaščito, je bila za vse štiri dni prepuščena v samovoljno upravo bivšemu podpolkovniku nemške »Wehrmacht« in sedanjemu varnostnemu direktorju za Koroško, ker bo »potovanje v zaporno cono zaradi uslužnosti varnostnega direktorja gospoda polkovnika Stossierja olajšano«. Medtem ko odrekajo celo tistim koroškim Slovence, ki bivajo v tako imenovani zaporni coni, potno dovoljenje v zaporno cono, je te dni za »vstop v zaporno cono potrebna samo nabava slavnostne značke in slavnostnega programa za 8. šilingov«, da bi se lahko vsi velenemški šovinisti udeležili te vojnohujskaške prireditve v Borovljah.

Vse to pa poskušajo skriti pod pretezo »1. koroškega lovskega streljanja« in reklame za boroveljsko industrijo lovskih pušk. Že prej smo omenili, da je bil lov na Koroškem — in borba okoli

novega lovskega zakona v koroškem deželnem zboru je to jasno pokazala! — od nekdaj domena nedemokratskih elementov, ki so vedno stali v »prednji fronti« imperialističnih pohodov in zatiranja slovenskega ljudstva na Koroškem. S pomočjo svojih gozdarjev in pomočnikov so skozi desetletja ponemčevali našo zemljo. Ti gozdarji in lovci so bili tudi med prvimi organizatorji nacistične ilegale na Koroškem. Tako je ostalo do danes in lov na Koroškem je še vedno skoraj izključno v rokah bivših nacistov. Ta nacistična provokacija gre tako daleč, da je celo za dodelitev nagrad predviden naslednji pogoj: »Pridobljene lovske puške kot nagrade smejo dobiti samo oni udeleženci, ki so trenutno v posesti veljavne lovske ali orožne karte ali lahko dokažejo, da so v času od 1935 do 1945 vsaj enkrat bili v posesti lovske ali orožne karte in to lahko potrdijo z veljavnim dokumentom.«

Ob teh dejstvih je »1. koroško lovsko streljanje« v Borovljah v resnici samo zakrinkana demonstracija izrazitih nacistov in orodje njihovega vojnega hujs-

Enotnost, ki smo jo dosegli z avstrijskim delovnim ljudstvom, bomo danes in v bodoče samo še utrjevali in krepili in prepričani smo, da jo bomo ohranili ne glede na poskuse razbijanja, pa naj pridejo s katere koli strani.

skaštva. Hkrati pa naj služi tudi kot reklama za boroveljsko industrijo, ki so jo »med drugo svetovno vojno pritegnili v nemško vojno industrijo« in je po zaslugi protiljudske gospodarske politike avstrijske vlade izgubila svoj stari naravni predvojni trg na Balkanu in Vzhodu. S temi šovinističnimi vojnohujskaškimi prireditvami skušajo delovnega človeka v slovenskem Rožu odvrniti od tega dejstva, koroške Slovence pa odvrčati od njihove borbe za nacionalno in socialno osvoboditev s priključitvijo k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Koroški Slovenci, ki so pozdravili sklep Zavezniškega sveta za Avstrijo o prepovedi izobrazbe v jadrnem letalstvu, da s tem preprečijo poživitev vojnega duha v Avstriji, ne verjamejo, da bo Zavezniški svet prezrl to očitno vojno demonstracijo. Zato prosimo visoki forum, da v interesu obrambe miru in reda na Slovenskem Koroškem in v interesu miru med narodi prepreči ta izzivalni in vojnohujskaški poizkus poživitve nacističnega in militarističnega duha na Koroškem.

Sekretar CK VKP(b) tovariš Andrej A. Ždanov umrl

Dne 31. avgusta 1948 je komaj 52 let star umrl Andrej Aleksandrovič Ždanov, član političnega biroja in sekretar Centralnega komiteja Vsezevne Komunistične partije (boljševikov) ter poslanec Vrhovnega sovjeta ZSSR.

Andrej Ždanov se je rodil leta 1896 v Mariupolu kot sin šolskega nadzornika. S šestnajstimi leti se je pridružil revolucionarnemu gibanju in aktivno sodeloval v socialdemokratskih kroških študentske mladine. Leta 1915 je postal član Komunistične partije. Ko je bil v prvi svetovni vojni poklican v carsko vojsko, je med vojaki širil ideje boljševiške Partije. V Uralu je sodeloval pri pripravah za izvedbo Velike Oktobrske revolucije in bil od tistega časa med najbolj aktivnimi borci za socializem. Med državljansko vojno je bil Andrej Ždanov na fronti. Pozneje je zavzemal vodilne položaje v raznih partijskih organizacijah v Gorkem in Leningradu. Na partijskem kongresu 1927. leta je bil izvoljen v Centralni komite Vsezevne Komunistične partije (boljševikov). Pozneje je postal član političnega biroja Centralnega komiteja Vsezevne Komunistične partije (boljševikov).

V letih Velike domovinske vojne je stal Andrej Ždanov kot sekretar leningrajske partijske organizacije na čelu junaškega odpora v Leningradu. Na tej fronti je postal najprej generalajtnant, pozneje pa generalni polkovnik. Za svoje odlično delo v Partiji in Rdeči armadi je bil odlikovan s šestimi najvišjimi odlikovanji Sovjetske zveze.

V posmrtnici Centralnega komiteja Vsezevne Komunistične partije (boljševikov) in ministrskega sveta ZSSR je rečeno:

»Smrt tovariša Andreja Aleksandroviča Ždanova, zvestega sina Partije Lenina in Stalina, ki je žrtvoval vse svoje življenje za prevzvišene ideje komuni-

zma, pomeni silno težko izgubo za Partijo in Sovjetsko zvezo.

S tovarišem Andrejem Ždanovom je zgubila Partija odličnega marksističnega teoretika, propagandista naukov Lenina in Stalina in graditelja socialistične države.

Kot zvest učenec in sodelavec velikega Stalina se je neumorno žrtvoval za blagor ljudstva. Zaradi svojega odličnega dela je bil tovariš Andrej Ždanov v Partiji in pri vseh delovnih ljudeh zelo priljubljen.

Življenje tovariša Andreja Ždanova, ki je posvetil vso svojo energijo obnovi komunizma, bo zgled vsej sovjetski domovini.

TELEGRAM SEKRETARIATA POOF CENTRALNEMU KOMITEJU VKP (b)

»Ob smrti prvoboritelja za mir, svobodo in mednarodno sodelovanje in velikega boreca za pravice delovnega ljudstva Andreja Aleksandroviča Ždanova se Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško klanja njegovemu spominu in izraža Centralnemu komiteju Vsezevne Komunistične partije (boljševikov) in vsem sovjetskim narodom svoje sožalje.«

Centralni komite Komunistične partije Jugoslavije je poslal Centralnemu komiteju Vsezevne Komunistične partije (boljševikov) naslednji telegram:

»Globoko obžalujemo težko zgubo, ki je doletela Centralni komite Vsezevne Komunistične partije (boljševikov) s smrtjo tovariša Andreja Aleksandroviča Ždanova, ki je bil zvest sodelavec generalisima Stalina.«

Predsednik češkoslovaške Narodne skupščine pravi v svojem telegramu Vrhovnemu sovjetu ZSSR, »da je zgubila Sovjetska zveza moža, ki je med najvidnejšimi sovjetskimi državniki in sodelavci Stalina.«

Telegrame sožalja Centralnemu komiteju Vsezevne Komunistične partije (boljševikov) in Vrhovnemu sovjetu ZSSR so poslali tudi iz Poljske, Madžarske, Romunije, Albanije, Nemčije, Švedske, Velike Britanije, Francije, Italije, Nizozemske, Kitajske, Japonske in drugih dežel vsega sveta. Vse prijatelje miru in demokracije je vest o smrti Andreja Ždanova napolnila z globoko žalostjo.

V dvorani sindikalnega doma v Moskvi so položili truplo Andreja Aleksandroviča Ždanova na mrtvaški oder. Častno stražo so imeli zaslužni člani Komunistične partije, delavci, zastopniki Sovjetske armade, mladi komunisti, učenci, pisatelji, umetniki in kmetje. Zadnjo noč pred pogrebom je prevzel častno stražo ob mrtvaškem odru svojega najožjega sodelavca generalisim Stalina skupno z zunanjim ministrom Molotovom in drugim vidnimi predstavniki sovjet. ljudstva. V noči od srede na četrtek je izkazalo Andreju Ždanovu zadnjo čast okoli 200.000 ljudi iz vse Sovjetske zveze.

Pogreb Andreja Aleksandroviča Ždanova je bil v četrtek, dne 2. septembra t. l. na Rdečem trgu v Moskvi.

Angleški delavci na obisku v Jugoslaviji

Predsednik vlade FLR Jugoslavije, maršal Josip Broz — Tito je sprejel dne 31. avgusta t. l. zastopnike angleškega sindikata rudarskih delavcev Williamsa, Jonesa Tudorja in Allana, ki so kot gostje jugoslovanske rudarske federacije potovali po Jugoslaviji.

V enournem pogovoru so angleški delavci maršalu Titu sporočili svoje vtise s svojega potovanja in izrazili svoje zadovoljstvo, da poleg lepih uspehov vztrajnega dela jugoslovanskih narodov lahko spoznajo tudi naravna bogastva raznih pokrajin Jugoslavije.

Vlada FLRJ protestira proti sovražni gonji republike Madžarske

Zunanje ministrstvo FLRJ je izročilo dne 27. avgusta 1948. poslaništvu republike Madžarske v Beogradu noto, v kateri sporoča vladi republike Madžarske, da vodijo v zadnjih mesecih najodgovornejši državni funkcionarji republike Madžarske, tisk, radio itd. kampanjo proti FLRJ, vladi FLRJ in jugoslovanskim narodom, ki je popolnoma v nasprotju s pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči med FLRJ in republiko Madžarsko. To ni dopustno niti s stališča običajnih mednarodnih odnosov, še manj pa s stališča normalnih odnosov dobrih sosedov dveh držav.

V zvezi s tem opozarja vlada FLRJ v svoji noti vlado republike Madžarske na celo vrsto grobih žalitev odnosov med FLRJ in republiko Madžarsko. V noti je med drugim rečeno, da najodgovornejši državni funkcionarji republike Madžarske pozivajo državljane FLRJ k uporabi in k temu, da bi vrgli zakonito vlado FLRJ. Kot primer takega delovanja navaja nota, da poziva podpredsednik vlade republike Madžarske g. Matyas Rakosi odkrito k odstranitvi sedanjega državnega vodstva v Jugoslaviji.

V zadnjem času žalijo državni funkcionarji Madžarske s podpredsednikom vlade g. Rakosijem na čelu na najbolj brezobziren način narode Jugoslavije. Pri tem žalijo najslavnejše pridobitve jugoslovanskih narodov — narodnoosvobodilno borbo.

V svojem govoru, ki ga je imel dne 2. julija t. l. v Budimpešti, je podpredsednik vlade republike Madžarske g. Matyas Rakosi izjavil, da je privedel malomeščanski nacionalizem leta 1941. Jugoslavijo do propada in jo bo spet privedel do propada, če bodo šli voditelji Komunistične partije Jugoslavije še nadalje po dosedanjih poti. Na ta način je g. Rakosi zameril jugoslovanskim narodom, ker so leta 1941. nudili pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije oborožen odpor nemškim, italijanskim, madžarskim, bolgarskim in drugim okupatorjem ter hkrati grobo žalili narode Jugoslavije s tem, da imenuje ta njihov odpor »malomeščanski nacionalizem«.

Prav tako je v istem govoru podpredsednik vlade republike Madžarske oživet v madžarskem narodu šovinistično mržnjo do narodov Jugoslavije in omajati vse ono, kar je bilo v zadnjih letih storjeno pri okrepitvi in poglobitvi prijateljskih odnosov med narodi Jugoslavije in Madžarske. To je bilo doseženo v prvi vrsti zaradi pravilne in dosledne politike vodstva nove Jugoslavije nasproti madžarskemu narodu med vojno ter zaradi prijateljske in dosledne demokratične pomoči vlade FLRJ madžarskemu narodu in njegovi borbi za ljudsko demokracijo.

S takimi izjavami skuša podpredsednik vlade republike Madžarske oživet v madžarskem narodu šovinistično mržnjo do narodov Jugoslavije in omajati vse ono, kar je bilo v zadnjih letih storjeno pri okrepitvi in poglobitvi prijateljskih odnosov med narodi Jugoslavije in Madžarske. To je bilo doseženo v prvi vrsti zaradi pravilne in dosledne politike vodstva nove Jugoslavije nasproti madžarskemu narodu med vojno ter zaradi prijateljske in dosledne demokratične pomoči vlade FLRJ madžarskemu narodu in njegovi borbi za ljudsko demokracijo.

Odgovorni državni funkcionarji republike Madžarske, madžarski tisk in radio skušajo v zadnjih mesecih predsta-

viti madžarskemu narodu Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo kot državo, ki se je tako rekoč izločila iz protimperalistične fronte in se skuša tako rekoč izmaličiti v buržoazno državo, v kateri ni demokratičnega reda in kjer tako rekoč vodijo protisovjetsko propagando. V noti je rečeno, da z navajanjem teh neresničnih okoliščin, s katerimi blatijo notranjo in zunanjo politiko FLRJ, zlasti pa njeno dosledno demokratično politiko nasproti Madžarski ter pomoč glede vlade FLRJ in jugoslovanskih narodov madžarski demokraciji, madžarski voditelji ne navajajo nobenih dejstev, temveč se poslužujejo le napadnih metod.

V noti je tudi rečeno, da skrbijo odgovorni državni funkcionarji republike Madžarske za to, da ne pride v madžarski tisk nobena vest o stvarni zunanji politiki vlade FLRJ in o stvarnem stanju v novi Jugoslaviji.

Nota nato ugotavlja, da posveča madžarski tisk v zadnjem času več prostora napadom na demokratično Jugoslavijo, kakor pa borbi proti imperializmu in vojnim hujskačem.

V peti točki note vlade FLRJ je rečeno, da vodijo voditelji ljudske republike Madžarske preko svojih podrejenih organov že od meseca junija letošnjega leta načrtno gonjo, izvajajo policijski pri-

tisk na pripadnike jugoslovanske manjšine in tako kršijo vse osnovne manjšinske pravice. Pri izvajanju tega pritiska sodelujejo osebno člani madžarske vlade in krajevni madžarski organi v tistih krajih, kjer živi jugoslovanska manjšina.

Nota navaja, da je minister vlade republike Madžarske Farkasz protijustavno odvzel generalnemu sekretarju jugoslovanske manjšinske organizacije na Madžarskem, — Demokratične zveze Južnih Slovanov — in narodnemu poslancu Antonu Robu poslanski mandat, ker je ta odklonil podpis izjave proti CK KPJ. Podobne zahteve so madžarski odgovorni voditelji postavili tudi drugim članom izvršnega odbora manjšinske organizacije. Ko pa so tudi ti te zahteve odklonili, so jih začasno zaprli. Ker jim s temi metodami ni uspelo, da bi strelje odpor jugoslovanske manjšine in njegovih predstavnikov, so madžarske oblasti ukinile dovoljenje manjšinski organizaciji DZJS in imenovala Janša Djuška za poverjenika notranjega ministrstva v centralni upravi DZJS. Članom starega vodstva DZJS je madžarska policija prepovedala sleherno politično delovanje, jim omejila gibanje in jih postavila pod nadzorstvo varnostnih organov.

Takšno ravnanje je madžarska vlada podpirala in dala pogoje šovinističnim elementom in naslednikom revanšne po-

litike, da so mogli voditi šovinistično gonjo proti jugoslovanski manjšini na Madžarskem in proti jugoslovanskim narodom v celoti.

Vsi ti in podobni postopki odgovornih funkcionarjev Madžarske pomenijo surov napad na najosnovnejše pravice pripadnikov jugoslovanske manjšine na Madžarskem in teptanje njihovih nacionalnih pravic.

Ob koncu note vlade FLRJ vladi republike Madžarske je rečeno:

»Vlada FLRJ najodločneje protestira proti vsem zgoraj navedenim in drugim podobnim ravnanjem odgovornih organov Madžarske republike kakor tudi proti pisanju madžarskega tiska in ugotavlja, da so zgoraj navedeni in drugi podobni postopki v globokem nasprotju tako z obstoječo pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med FLRJ in republiko Madžarsko kakor tudi z normalnimi odnosi med dvema državama. Gonja, ki jo vodijo v zadnjih mesecih v republici Madžarski proti FLRJ, proti njenemu državnemu vodstvu in ustvarjalnim naporom njenih delovnih množic, zares niti najmanj ne zastaja — niti po tonu niti po resnici — od tistega, česar se je dosedaj buržoazna propaganda posluževala proti državam, ki so se iztrgale nadzorstvu mednarodnega imperializma. Vlada FLRJ opozarja vlado republike Madžarske na zgornja dejstva in izraža zahtevo narodov in delovnih množic Jugoslavije, naj vlada republike Madžarske konča omenjeno gonjo, ki povzroča gnus in odpor ljudskih množic Jugoslavije in bistveno kvari odnose med narodi obeh držav, koristi pa samo sovražnikom držav ljudske demokracije in socializma.«

Nova vlada mora uživati zaupanje delovnega ljudstva

Medtem ko Robert Schuman sestavlja novo vlado, dobiva državni predsednik Auriol iz vseh delov Francije številne brzojavke, v katerih zahtevajo sindikati in demokratične organizacije sestavo nove vlade demokratične enotnosti. Tej zahtevi so se pridružili tudi kovinarski delavci iz Nantesa in okolice, ki so stopili v stavko. Po vsej Franciji so protestne stavke, s katerimi izraža delavstvo svojo zahtevo po zastopstvu v novi vladi.

Generalni sekretar Komunistične partije Francije Maurice Thorez je po sestanku s predsednikom republike Vincentom Auriolom dal naslednjo izjavo:

»Povedali smo predsedniku republike, da koristi dežele zahtevajo vlado demokratične enotnosti, ki bo uživala zaupanje ljudstva in ki se bo na vseh področjih — na gospodarskem, finančnem in zunanjepolitičnem — opirala na ljudstvo ter vodila resnično francosko politiko napredka, demokracije in miru. Objasnili smo mu tudi, da so se razbili vsi poizkusi, s katerimi so hotele goto-

ve plasti izločiti francoske komuniste in tiste, ki so zanje glasovali, da bi se udeležili pri obnovi Francije.«

»Humanité« omenja vzroke te krize in piše, da ni nezadovoljen samo delavski razred, marveč tudi one plasti francoskega ljudstva, katerih življenjski pogoji so se zaradi padanja kupne moči delavstva znatno poslabšali. Vsi ti ljudje vedo, da je bila možna protidelavska politika, ki jo je vodila prejšnja vlada, samo zaradi tega, ker ta vlada ni upoštevala želj in volje ljudstva. Oni tudi vedo, da se je ta vlada uklonila inozemskemu pritisku. Ljudstvo zdaj spoznava nevarnost, ki jo predstavlja Maršallov načrt. Zahteve francoske konfederacije dela po zvišanju kupne moči z zvišanjem mezd pri istočasnem znižanju cen ljudstvo splošno odobrava. Ni mogoče, zaključuje »Humanité«, da bi vladali brez delavskega razreda ali celo proti njemu. Ker predstavljajo cene in mezde trenutno pglavitni problem, je potrebno, da uživa nova vlada zaupanje delavcev, medtem ko je prejšnja vlada stremela samo za tem, da si pridobi zaupanje kapitalistov.

List »Ce Soir« piše v svojem komentarju o vladni krizi v Franciji med drugim: Dejstvo, da je dobil Robert Schuman en mesec po ostavki svoje vlade mandat za sestavo nove vlade, prikazuje, kako daleč že segajo nesoglasja med vladnimi strankami. To dejstvo tudi priča, da so te stranke nezmožne, da sestavijo ministrsko listo, ki je potrebna za sedanjo situacijo. Dejansko je nemogoče, da bi dosegli brez vlade demokratične enotnosti, ki uživa zaupanje ljudstva, napredek dežele in zajamčili njeno neodvisnost.

Politični opazovalci drugih listov so mnenja, da je ta vladna kriza najhujša v zadnjih štiridesetih letih.

Po poročilih »Humanité-ja« je izstopilo 60 članov socialistične stranke iz sekcije v Departement Var-u, ki v svojem pismu obsojajo politiko vodstva socialistične stranke in socialističnih poslancev, ki je privedla do sodelovanja z Reynaudom, ki je svoječasno pomagal Petajnu do oblasti.

Pri glasovanju v Narodni skupščini dne 1. t. m. je dobil Schuman 322 glasov, medtem ko je bilo 185 glasov oddanih proti njemu. S tem je posebna seja Narodne skupščine pooblastila Schumana, da sestavi novo vlado.

Francoska javnost je mnenja, da s tem, da bo sestavil Schuman novo vlado, krize v Franciji še nikakor ni konec. Ker se je sto poslancev v Narodni skupščini vzdržalo glasov, ima novi kabinet že v naprej tako trhalo podlago, da ni računati z dolgotrajnostjo nove vlade.

Preosnova vlade FLR Jugoslavije

Na podlagi člena 74., točke 13. ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki pravi, da prezidij Ljudske skupščine FLR Jugoslavije imenuje in razrešuje na predlog predsednika vlade FLRJ posamezne člane vlade med dvema zasedanjima Ljudske skupščine FLRJ na naknadno potrditev Ljudske skupščine FLRJ in na predlog predsednika vlade FLRJ maršala Josipa Broza-Tita je prezidij Ljudske skupščine FLRJ sklenil, da

1. razreši svojih dolžnosti predsednika federativne kontrolne komisije Edvarda Kardelja, ministra za poljedelstvo vlade FLRJ Petra Stamboliča, zunanje ministra vlade FLRJ Stanoje Simića in rudarskega ministra vlade FLRJ Bane Andrejeva;

2. da imenuje Edvarda Kardelja za ministrskega podpredsednika in zunanjega ministra vlade FLRJ;

Aleksandra Rankovića za ministrskega podpredsednika in notranjega ministra vlade FLRJ;

dr. Blagoje Neškovića za ministrskega podpredsednika in predsednika federativne kontrolne komisije;

Stanoje Simića za državnega ministra vlade FLRJ;

Svetozarja Vukmanovića-Tempe za rudarskega ministra vlade FLRJ;

Rodoljuba Čolakovića za ministra za znanstvena in kulturna vprašanja;

inž. Mjalka Todorovića za ministra za poljedelstvo;

Bane Andrejeva za ministrskega predsednika komiteja za izgradnjo vodnih sil in

dr. Pavleta Gregorića za ministrskega predsednika komiteja za ljudsko zdravje pri vladi FLRJ.

Berlin naj ne bi plačeval zasedbenih stroškov

Kakor poroča list »Berliner Zeitung«, je Sovjetska zveza predlagala na pogajanjih v Moskvi, da bi Berlin oprostil plačevanja zasedbenih stroškov.

K temu piše list: »Poleg stroškov za vzdrževanje in pošiljke tako imenovanega zračnega mostu, ki so zdaj dnevno dosegli 260.000 dolarjev, je izvanredno zmanjšal dohodek proračuna tudi polom trgovine v zapadnih sektorjih Berlina. Zato bi se po mnenju finančnih izvedencev rešile te težkoče samo s tem, če bi tudi druge sile sprejele sovjetski predlog, po katerem naj bi bil Berlin oproščen plačevanja zasedbenih stroškov.«

Iz Berlina nadalje poročajo, da so vojaški guvernerji štirih velesil, ki se trenutno pogajajo v Moskvi, sprejeli navodila, da ukrepejo vse predpriprave za

zopetno vzpostavitev zveze med Berlinom in ostalo Nemčijo ter uvedbo vzhodne marke kot edinega plačilnega sredstva v Berlinu.

Vojaški guvernerji so imeli dne 2. septembra svojo tretjo sejo in je pričakovati, da bodo do konca tega tedna lahko zaključili svoja posvetovanja.

V sredo (mali Šmaren), dne 8. 9. 1948 ob 14.30 uri popoldne bodo igrali Kostonjčani

Novo »MIKLOVO ZALO«

pri Razaju na Žihpoljah. — Sodelovali bodo pevci in tamburaši iz Ho-diš. — Vabimo vse rojake od blizu in daleč, da se udeležijo te prireditve.

Drobne novice

V Črni gori bodo letos zgradili 82 kmetijskih objektov. Vrednost 25 objektov republiškega pomena bo znašala okrog 46 milijonov din. Zdaj že zidajo kmetijske šole v Hercegovnem, Bijelem Polju in Baru. Gradili bodo tudi okrajni ljudski odbori. Zgraditi nameravajo 57 objektov v vrednosti 41 milijonov din.

Na Hrvatskem bodo izpopolnili trgovsko omrežje. Do konca leta bo število prodajaln naraslo na okrog 14.000. Dne 21. julija t. l. so odprli 1.700 prodajaln. Največ prodajaln, in sicer živilske stroke, je bilo odprtih v mestih.

Po naši zemlji

Ob prvi številki lista „Slovenski borec“

Te dni je izšla prva številka kor. Slovenskem namenjenega lista »Slovenski borec«, organa KPA v slovenskem jeziku. Z veseljem smo pozdravili koroški Slovenci odločitev KPA, da bo izdajala organ v slovenskem jeziku, saj smo sami že nešteto od konca vojne dalje izrazili željo, da bi »Volkswille« vsaj dvakrat mesečno izdajala tudi prilogo v slovenskem jeziku. Žal pa se nam je do dandanašnjega dne vedno govorilo, da so tehnične ovire nepremostljive, da tega v današnjih okoliščinah ni mogoče izvesti in pa da imamo koroški Slovenci svoj organ »Slovenski vestnik«, ki nas dovolj podrobno obvešča o dogodkih doma in v tujini. Res je, naš »Vestnik« nam gotovo nudi dovolj čitva in vpogleda v domače in mednarodne dogodke, v zadostni meri nas seznaja z življenjem v naši pravi domovini, vendar želja koroških Slovencev in zlasti komunistov slovenske narodnosti je bila predvsem ta, da »Volkswille« izdaja prilogo v slovenskem jeziku, v kateri bi našli ideološke in principiellne članke o razvoju revolucionarnega delavskega gibanja, o marksistično-lenjinstični znanosti, borbi svetovnega demokratičnega gibanja proti imperializmu in njihovim agentom in podobno. Razumljivo pa je, da v prilogi ne bi smelo manjkati tudi takih člankov, ki bi nam pričali, da v borbi za nacionalne in socialne pravice, za priključitev k matični državi, na ozemlju današnje Avstrije nismo sami, ampak da je z nami avstrijsko delovno ljudstvo, KP Avstrije, ki našo pravično borbo v polni meri in brez pridržka podpira. Tako bi ta priloga postala ena tistih vezi, ki bi krepile enotnost avstrijskega delovnega ljudstva in koroških Slovencev.

Ravno zato pa nam je sedaj, ko smo prejeli prvo številko novega lista KPA v slovenskem jeziku, naše prenaplajeno veselje kaj kmalu splahnelo, kajti prav tega česar smo si želeli, tega v novem listu nismo našli. Več ali manj je »Slovenski borec« objavil vesti, ki smo jih zvedeli že iz »Vestnika« ali »Volkswille«. Vendar to ni bistveno in se lahko kmalu popravi. Z nezadovoljstvom pa moramo ugotoviti, da je vsebina lista v glavnem posvečena ponavljanju obtožb proti voditeljem naše matične dežele Titove Jugoslavije, poleg tega pa še proti onim koroškim Slovincem, ki so, ne glede na želje nekaterih tovarišev iz KPA, javno in pošteno povedali, da so prepričani v pravilno pot, po kateri vodi vodstvo nove Jugoslavije jugoslovanske narode v socializem. Dobro pa je znano, da teh ni malo, saj so vsi koroški Slovenci preko plenuma OF dovolj prepričevalno izjavili, da smatrajo politiko, ki jo vodi in ki jo je že leta vodilo vodstvo narodov Jugoslavije, za pravilno. Zato ne moremo razumeti, da se z obdolžitvami »frakcionarstva« skuša prisiliti naše vodilne tovariše, da bi govorili proti svo-

jemu prepričanju, da se z mehaničnim sklicevanjem na »demokratični centralizem« skuša doseči, da bi slovenski tovariši prenehali misliti z lastno glavo, da bi pozabili na vse, kar so nešteti med njimi in tudi mnogi avstrijski tovariši v Jugoslaviji videli, da bi prezrli one ogromne uspehe, ki so jih narodi Jugoslavije dosegli v narodno osvobodilni borbi in po vojni v obdobju obnove in izgradnje socializma, zahvaljujoč modremu vodstvu maršala Tita in drugih predstavnikov jugoslovanske Partije. Zahteva slepega pokoravanja volji in mišljenju drugih, odrekanje pravice do lastnih ugotovitev in lastnega mišljenja, do kritike in pa takšen način »prepričevanja«, vse to se nam zdi komunistov nevredno in zato tudi za nas komuniste slovenske narodnosti nesprejemljivo. »Slovenski borec« se tako v ničemer ni oddaljil od letaka, ki ga je na slovenske tovariše naslovilo pokrajinsko vodstvo KPA za Koroško in ki smo ga vsi z obžalovanjem prejeli in ga moramo kot poskus nelenja razdora odločno ovreči. Reakcijski listi na Koroškem so že nekajkrat v zadnjem času pisali in se veselili, češ med avstrijskim naprednim ljudstvom in koroškimi Slovenci je nastal razdor. Zdi se, da je tudi »Slovenski borec« tega mnenja, kajti drugače ne bi prikojil vsebino tako, kakor da so današnji sovražniki avstrijskega delovnega ljudstva, KPA, Sovjetske zveze in ljudskih demokracij koroški Slovenci — »frakcionarji« in ne imperializem in njegovi agenti. Obžalujemo, da skuša tudi »Bo-

rec« vtihotapiti to misel v zavest avstrijskih delovnih množic na Koroškem, vendar lahko z mirno vestjo trdimo, da slovensko koroško ljudstvo ravno z avstrijskim proletariatom ni v nobenem razdoru, da se skupno z njim bori za socialne pravice in lepšo in pravičnejšo bodočnost, ker skupni največji sovražnik obeh je imperializem. Enotnost, ki smo jo dosegli z avstrijskim delovnim ljudstvom, bomo danes in v bodoče samo še utrjevali in krepili in prepričani smo, da jo bomo ohranili ne glede na poskuse razbijanja, pa naj pridejo s katere koli strani.

Potrebno je torej poudariti, da se nam zdi, da takšen »Slovenski borec«, kakršen je prva številka, ni namenjen utrjevanju enotnosti avstrijskih in slovenskih komunistov, kakor pravi, ampak prav nasprotno, da z vsebino, ki jo prinaša v svoji prvi številki, skuša to enotnost načeti in razdreti.

Na koncu pa še to. Upamo, da bo »Slovenski borec« v bodoče služil krepitvi enotnosti med koroškimi Slovenci in avstrijskim delovnim ljudstvom na Koroškem. Zato bi na koncu še opozoril na jezik, kajti prva številka lista dokazuje, da avtorji in prevajalci člankov niso Slovenci in ne obvladajo v zadostni meri slovenskega jezika. Zato bi bilo potrebno, da se v redakcijo lista pritegnejo ljudje, ki res obvladajo naš materni jezik, da naslednje številke ne bodo podobne prvi, kjer je naš lep slovenski jezik preveč popačen in izmalichen.

— ik.

Dob pri Pliberku

Že dalj časa se nismo oglasili v našem listu, ki ga z velikim veseljem čitamo. Čeprav imamo mnogo dela, najdemo vedno toliko časa, da pregledamo najnovejšo stvar, ki jih nam prinaša Slovenski vestnik. Ker smo tako obloženi z delom, se le včasih spravimo k pisanju, čeprav bi večkrat imeli kaj za poročati.

Tudi list britanske obveščevalne službe »Koroška kronika«, pri katerem so v veliki večini zaposleni pobegli narodni izdajalci in zločinci, ki so iz strahu pred sodbo ljudstva pobegnili iz svoje domovine, je že večkrat prinašal poročila iz našega kraja. Te dopise pa niso pošiljali naši ljudje, marveč so jih pisali tujci, kar dokazuje že dejstvo, da ti ljudje ne poznajo pravih imen naših krajev. Omenjeni list vedno prinaša novice iz nekega »Doba pri Žvabeku«, kolikor pa je nam znano, se je ta kraj že vedno imenoval Dob pri Pliberku.

V tem letu nas je že mnogokrat obiskala smrt, ki vedno zapusti žalost in bolečino. Pri tem pa je bila najbolj prizadeta Mežnarjeva družina. Najprej je za vedno zatisnil oči Mežnarjev oče, ki

je bil zaveden Slovenec in je vzgajal tudi svoje otroke v narodnem duhu. Še ni pozabljen bol in spet je zapel mrtvaški zvonček, ki je zdaj zapel naši Julki. Ko je zapel zvonček, je zamrl glas pevke, ki jo je poznal vsak faran pliberške župnije, ter mnogi, premnogi izven njenih meja, zamrl je glas Mežnarjeve Julke iz Doba. Kdo v Podjuni ni poznal organizatorja, neumorno delavko prosvetnega društva v Pliberku, požrtvovalno igralko in članico bivšega osrednjega pevskega zbora v Celovcu? Predvsem pa smo jo poznali mi kot njene najožje sodelavce — prosvetashi pliberškega okraja.

Kjerkoli in kadar koli je šlo za lepo in koristno našo slovensko stvar, Julki ni bila nobena žrtev pretežka. Ne pomnimo prireditve našega prosvetnega društva, ne otroške prireditve ali božičnice in tudi ne cerkvene slovesnosti, kjer bi rajna Julka ne bila soudeležena. Njeno neumorno delavnost pa najbolj izpričuje vrsta izvežbanih pevk in pevcev vzdolž ceste Pliberk — Žvabek.

Zahrbtna pljučna bolezen ji je počasi, korak za korakom, razjedala telesne moči, glas v njej je pojema, a nje-

embra 1942 štabu štajerske operativne cone, v katere območja je takrat spadala vzhodna Koroška, naj posveti veliko pozornost dogodkom na Koroškem, da so tam dobre perspektive za razvoj partizanskega gibanja, temveč je z njo dokazal življenjsko silo koroških Slovencev, afirmiral njihovo voljo za borbo s stoletnim tlačiteljem, zavrgel umetno mejo, ki so jo kramarji potegnili po telesu slovenskega naroda, in koroško vprašanje, ki so ga Nemci že polagali v grob, znova odprl. Maier-Kaibitschev strah se je uresničil. Koroški bataljon je s svojim delom med koroškimi Slovenci in s svojo akcijo pri Mežici, kakor nam dokazujejo neposredna poročila, dokazal strnjenoost vsega slovenskega naroda v boju za svobodo, v boju za zedinjenje. To strnjenoost je dokazal z dejstvom, da so v akciji kakor pri vsem prejšnjem in kasnejšem političnem in vojaškem delu sodelovali s koroškimi borci tudi borci iz vseh ostalih predelov slovenske zemlje.

(Dalje.)

na duša je pela naše lepe slovenske pesmi vse do trenutka, ko se je sprostil vsega, kar jo je vezalo z življenjem na zemlji, katero je ljubila in z veliko ljubeznijo obdelovala od svoje rane mladosti.

Ko so se žanjice — tekmovalke na »Dnevu žetve« na Blatu zarile v njivo, polno zlatega klasja, je Julka — velika žanjica in še večja pevka, vsa tiha in mirna med cvetjem in plapolajočimi svečami, brez tekmovalnega ognja ležala na mrtvaškem odru. In zvonček ji je pel...

Nam vsem, ki smo jo poznali, posebno pa še tistim, ki jim je kot prva ob prihodu iz različnih temnih taborišč takrat v Vogrčah zapela v pozdrav našo lepo slovensko pesem, bo ostala v trajnem spominu. Vsem onim, ki za vse, kar je lepega in koristnega za narodov podvig, nimajo ne smisla in tudi ne volje doprinesati žrtev, jim rajno Julko stavimo za svetel zgled, kako je treba za narod žrtvovati tudi lastno življenje.

Niso pa samo žalostne vesti, o katerih hočemo pisati, tudi veselili smo se večkrat. Eden najveselejših dogodkov je bila brez dvoma trojna »ohceta« Svetčevih hčerk, ki so se vse tri poročile isti dan. Ta novica je privabila ogromno ljudi na poroko, da je bil pravi semenj pri nas v Dobu. Ena izmed treh nevest, oziroma mladih žena, se je odločila, da si bosta z možem, ki je zidar, zgradila hišico blizu očetovega doma. Tukaj se je spet pokazalo sodelovanje med našimi ljudmi, kajti kmetje so njima za nizko ceno prodali zemljišče, ki je bilo skupna last kmetov južnega dela vasi. To pa našemu proslulemu županu Paulitschu ni šlo v glavo in je posegel vmes. Pod pretvezo, da je občinska last, je zaplenil denar, ki je bil položen za omenjeno zemljišče. Zdaj smo samo radovedni, če bo hotel spoznati svoj protipostavni korak in bo mirnim potom vrnil denar pravemu lastniku, kmetom iz Doba.

Libuče

V poletni vročini, ko smo delali na polju in je sonce neusmiljeno pripekalo in žgalo, smo se ozirali na našo staro sivo in mogočno Peco. Pogosto smo se spominjali kralja Matjaža, ki s svojo vojsko spi v skalnati dvorani pod goro.

Tudi stara Bohrovčka in Dupleznikova mati sta se pri delu pogosto ozirali v sivo skalovje. Peca ju je vabila v svoj planinski hlad in čar. Nihče jima ni hotel prav verjeti, da bosta imeli toliko poguma. Toda rečeno — storjeno. Lepega dne sta se odpravili in prvič v življenju pile iz studenca, ki izvira na vrhu Pece. Pot je bila seveda precej naporna za naše mamice, ki vse svoje življenje od zore do mraka pridno delajo in izpolnjujejo dolžnosti slovenske kmečke matere. Ob povratku sta nam vsi srečni dejali, da je bil trud obilno poplačan. V veličastnem planinskem svetu, v čudovitem miru, ko se duša sprosti vsakdanjih skrbi ter občuti vso veličastvo, oko uživa divni razgled po najlepšem delu slovenske zemlje. Z vrha Pece se odpira pogled na našo najsevernejšo jezikovno mejo, vidimo Djekše, ki se skrivajo med gozdovi in hribi. Pred nami se razprostira lepa slovenska Podjuna, na levi strani pa ob lepem vremenu vidimo modrino Vrbskega jezera. Pozdravljajo nas mogočne Karavanke in celo Dobrač se nam klanja v daljavi.

Na drugi strani zastrmi oko, ko zagleda Triglav — simbol Slovenije. Pod nami vidimo že osvobodjene slovenske pokrajine, Pohorje se nam zdi prav blizu, gledamo vso Štajersko, da, celo Celje nas pozdravlja v megli.

Tudi naši dve mamici sta gledali zadnjič vso lepoto naše domovine in oko se jima je orosilo, ko sta zrla na slovenske koroške pokrajine, ki še danes ječijo pod tujim terorjem in čakajo kralja Matjaža. Gotovo sta mislili na zadnja leta težkega trpljenja, ko je bila Bohrovčka z eno hčerko tri leta v KZ-taborišču Ravensbrück, njenega moža pa so ubili v Lublinskem taborišču smrti. Dupleznikova mati je imela dve hčerki v Ravensbrücku, njen sin pa je kot talec padel za svoj narod.

OBJAVA

Poslovalnica JUGOZ-e v Št. Jakobu v Rožu posluje od 1. septembra naprej razen v nedeljah tudi v sobotah celodnevno.

Z A Č E T K I

KOROŠKEM

Osvobodilne fronte na

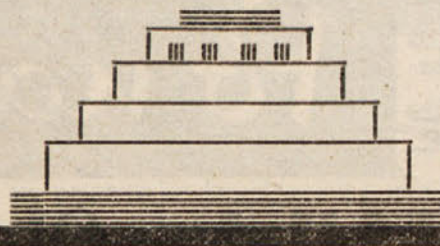
»Koroška enota je mlada, njeno moštvo je sestavljeno iz pomladanskih mobilizirancev-novincev. Kljub temu so se v akciji, umiku in pri težavnem prebijanju skozi nemški obroč sijajno obnesli ter so zato vredni vse pohvale. Z napadom na Mežico, ki leži na koroškem ozemlju, je bil zadan Nemcem težak udarec. Na Koroškem so se pojavili partizani in izvršena je bila prva velika uspešna vojaška akcija. Velika je jeza Nemcev, ker se je partizanska borba razširila tudi na koroško stran, ker se je tudi na Koroškem pojavilo osvobodilno gibanje OF. Z vsemi silami hočejo Nemci zadušiti pomen naše borbe, ki se širi med koroškimi Slovenci. Nemci se na Koroško silno boje, ker dobro vedo, da vsaka partizanska akcija odpira ko-

roškim Slovincem oči. Vedo, da je konec njihove demagogije in da ljudstvo vedno bolj zaupa v slovensko partizansko vojsko, ki vstaja izpod Pece, da brani pravice svojega naroda in koroške zemlje. Toda tudi za nas Slovence je prodor naših partizanov na Koroško velikega in važnega pomena. Akcija na Mežico je bila istočasno manifestacija slovenske narodne zavesti, ker je nacionalno in socialno zatiranemu koroškemu Slovincu odprla oči in pokazala pot v lepšo bodočnost. Partizani koroške Slovenije, sinovi koroške zemlje, pa so porok za novo in lepše življenje.

Koroški bataljon se je z akcijo v Mežici izkazal. Z njo ni samo izpolnil naročila, ki ga je dalo Glavno poveljstvo slovenske partizanske vojske 26. de-

MATJUŠKA MOSKVA

ALEKSEJ BUBNOV

Novi položaj Moskve je zahteval nje-
no razširjenje in okrasitev. Doba Ivana
III. in Vasilija III. je obdobje bujne
graditve mesta. Mesto dobi nova poslop-
ja, cerkve in samostane, ki so bili ne-
kakšni spomeniki raznih dogodkov.
Zgrajene so bile bogate nove (na me-
sto pogorelih) stolnice uspenska (1497)
ter blagoveščenska in arhangelska, ki
so se ohranile do naših časov. Njihove
številne zlate kupole so dajale Moskvi
veličastno lice. Leta 1499 je zgradil Ivan
III. v Moskvi zidan dvorec z mnogimi
sobanami. Od tega dvorca se je ohrani-
la krasna brušena dvorana. Tudi ple-
miči in trgovci so začeli zidati lepe
hiše.

Leta 1535 je začel zidati Ivan III.
okrog Kremlja nove kamenite stene z
velikimi stolpi in pločniki za topove.
Večkrat prezidane, okrašene in nedo-
zidane so se ohranile te stene do naših
časov. Od treh strani sta ovijali Kremelj
rečici Neglinka in Moskva. Pod Vasilijem
III. je izkopal Italijan Alevisse vzdolž
vzhodne stene Kremlja širok in
globok jarek, ki je združil Neglinko z
reko Moskvo in ga napolnil s pomočjo
jezov na Neglinki z vodo. Za takratne
čase je bila to povsem nedostopna trd-
njava in najlepše, z nasadi obdano me-
sto.

Za prebivalstvo mesta je bilo v Krem-
lju že premalo prostora. Trgovsko na-
selje na vzhodni strani se je močno po-
večalo in leta 1535 je bilo obdano z vi-
sokimi, h Kremlju spadajočimi stena-
mi in stolpi. Nastal je »kitajski okraj«.
Okrog Kremlja so hitro rasle nove go-
spodarske naselbine in predmestja, ki
so jih v letih 1586 do 1593 tudi obzidali
z drugim obročem sten iz belega kam-
na. Tako je nastalo »Belo mesto« (se-
danji obroč bulvarjev). Mesto se je ši-
rilo naprej in kmalu so zgradili tretji
obroč utrdb, — leseno steno po črti se-
danih vrtnih ulic, nastalo je »Prsteno
mesto«.

Okrog Moskve je zrasel obroč samo-
stanov — donski, novodeviški, Simonov,
Danilov, andrejevski, novospaski — ki
so sestavljali zunanje utrdbе. Mnogo
samostanov je bilo tudi v mejah »Bele-
ga mesta« in v Kremlju. V Moskvi je
bilo zelo mnogo stolnic in cerkva. V
glavnem je bila vsa Moskva razen cer-
kva lesena in zato je večkrat do tal po-
gorela.

Od leta 1606 do 1613 sta preživeli
Moskva in Rusija »burne čase« — anar-
hijo in tujo intervencijo. Intervente so
podpirali nekateri plemiči. Mesto in
Kremelj sta bila strašno razdejana.
Ljudska vojska Minina in Požarskega
osvobodi razdejano Moskvo izpod osvaja-
lcev. Toda Moskva dolgo ne more pre-
boleti teh ran.

V letih 1712 — 1714 prenese car Pe-
ter I. prestolnico ruske države iz Mo-
skve na novo zgrajeni Petrograd, se-
danji Leningrad. Moskva je postala me-
sto plemičev, ki niso bili v državni
službi, veljakov v nemilosti, hkrati pa
mesto ruske kulture in znanosti, sre-
dišče ruske družbene misli. V času
vladanja carice Elizabete in Katarine II.
preživlja Moskva znova gradbeno m-
zljico. Kremelj dobi približno tisto obli-
ko, ki jo ima zdaj. Moskva se obogati
s krasnimi dvorci, plemiškimi vilami,
cerkvami novega sloga in lepimi jav-
nimi poslopji.

Leta 1812 zasede Moskvo Napoleono-
va vojska. Bogastvo in lepota mesta sta
Napoleonove maršale in vojake prese-
netila. Moskovski patrioti zažgo svojo
Moskvo. Moskva stori s svojo požrtvo-
valnostjo začetek razbijanja Napoleono-
ve vojske ter osvoboditve Rusije in vse
Evrope izpod njega. Moskvo začno gra-
diti in olepšavati že bolj načrtno, osta-
ne pa tudi na zunaj čisto rusko nacio-
nalno mesto. Njega vloga v kulturnem
in družbenem življenju Rusije je zelo
velika. Moskva je bila vedno »srce Ru-
sije«, »vest Rusije«, svetinja ruskega
naroda, središče ruske nacionalne
umetnosti.

Velikanski je bil ekonomski in poli-
tični pomen Moskve. V nji je tekla zi-
belka ruske trgovine, industrije in
obrta.

V Moskvi so bile porojene revolucio-
narno ustvarjalne sile, revolucionarne
ruske tradicije. Leta 1905 začno mo-
skovski delavci oboroženo vstajo proti
absolutizmu. Moskvo preprežejo barika-
de in dolgo se upira carski vojski.

Leta 1918 postane Moskva znova glav-
no mesto Rusije, toda že nove Rusije,
sovjetske, socialistične. Moskva postane
svetovno središče najbolj naprednih re-
volucionarnih idej, upanje vsega zati-
ranega človeštva.

Moskva ni samo glavno mesto ZSSR.
Moskva je poosebljenost bratskega pri-
jateljstva narodov Sovjetske zveze. Mo-
skva je srce svetovnega naprednega
gibanja, simbol zmagovite revolucije,
domovina zatiranih vsega sveta.

»Kakor je bil Pariz prej zavetišče in
šola za revolucionarne zastopnike vsta-
jajoče buržoazije, tako je sedaj Moskva
zavetišče in šola za revolucionarne za-
stopnike vstajajočega proletariata«, je
rekel o Moskvi Josip Stalin. Zato torej
fašistično razpoloženi razbojnik sovj-
jetsko Moskvo tako sovražijo in zato jo
vsi zatirani narodi, vsi napredni ljudje
tako ljubijo.

V Moskvi ni okrajev, ulic in vil, v ka-
terih bi prebivali zajedalci, lenuhi in
priskledniki. Moskva je mesto in glavno

mesto delovnih ljudi. In že samo s tem
se razlikuje od katerega koli glavnega
mesta kake kapitalistične dežele.

V marcu 1918 je postala Moskva glav-
no mesto prve resnično ljudske sociali-
stične države na svetu. Prvo, kar je sto-
rila takrat, je bila ustanovitev zanesljive
oborožene sile za zaščito mesta pred
sovražniki — notranjimi in zunanji.
Vsak dan je pošiljala Moskva na fronto
državljanske vojne revolucionarne od-
rede. Moskovski delavci so vstopili kot
en moč v odrede rdeče garde, izvežba-
li so se vojaško in izpopolnjevali revo-
lucionarne armade na frontah. Moskva
je bila srce in možgani obrambe revo-
lucije. Samo v prvih mesecih leta 1918
je poslala Moskva na fronto 58 različnih
vojaških edinic, v borbo so šle cele to-
varne, celo delavke.

Bila je srdita borba s tujimi inter-
venti in notranjo reakcijo. Toda že v
avgustu 1918 je podpisal Lenin dekret
Sovjeta ljudskih komisarjev o postavitvi
spomenikov velikim ruskim znanstveni-
kom, pisateljem, revolucionarjem, umet-
nikom in igralcem v Moskvi.

Državljanska vojna je bila končana.
Od leta 1922 se začneja v Moskvi obno-
vitveno obdobje. Razmahnejo se po-
pravljalna dela, dozidavajo se pred re-
volucijo začeta poslopja. Leta 1923 zgra-
de v Moskvi na kraju sedanjega parka
Maksima Gorkoga arhitektonski ansam-
bel-poljedelsko razstavo. Graditi začno
cele okraje stanovanjskih hiš in delav-
skih naselij. Usačevko, Danganerovko,
Rdečo Presnjo, Dubrovko, Tjufenovo
goščo, Tekstilščike, delavske okraje v
Zamostvorečju in mnogih drugih okra-
jih. Delavci so se preseljevali iz svojih
koč v vile bogatašev, v hiše zajedalcev
in lenuhov, v nove hiše.

V deželi se je začela socialistična in-
dustrializacija. Bujno raste industrija
Moskve. Že leta 1921 je znašala celotna
proizvodnja samo težke industrije Mo-
skve v primeri s predvojnimi 1913. le-
tom 228 odstotkov. Razširjena so bila
stara podjetja, zgradili so nova. Dva-
kratno se je povečalo število delavcev.
Bujno se veča stanovanjski fond. Grade
delavske klube, javna poslopja — pa-
lačo Državne banke, brzjojava, Leninov
institut, lista »Izvestja«. V prvi petlet-
ki so investicije kapitala v moskovsko
industrijo dvakratno presegle vso njeno
vrednost pred začetkom petletke. Indus-
trijski strojev, strožnic in elektrotehnič-
nih potrebščin so postala vodilne pano-
ge moskovske industrije. Te panoge so
18 kratno prekoračile raven proizvodnje
iz leta 1913.

Površina Moskve se je povečala v
petletki z mnogimi delavskimi naselji
poldrugokratno. V petih letih so zazida-

li nad 2 milijona kvadratnih metrov no-
ve stanovanjske površine. Poleg raz-
širjenja tramvajskega omrežja je dobi-
la Moskva nova prometna sredstva, av-
tobuse, trolejbusse, rečne tramvaje in
taksije. Moskva se je spremenila v
orjaški vsezvezni laboratorij naprednih,
popolnih izkušenj dela na vseh področ-
jih industrije, komunalnega gospodar-
stva, umetnosti in kulture. V desetih
letih se je spremenila Moskva v napre-
dno socialistično mesto. Moskva porabi
zdaj mnogo več električne energije, ka-
kor jo je porabila pred revolucijo vsa
carska Rusija.

Od leta 1932 so začeli Moskvo teme-
ljiito preurejati, razširjati plinsko
omrežje, graditi najlepšo podzemeljsko
železnico na svetu in grandiozno pro-
metno vodno pot — prekop Volga — Mo-
skva, ki veže reko Moskvo z največjo
reko v ZSSR Volgo in prek nje z
morji.

Že leta 1934 je prekoračila proizvod-
nja moskovske težke industrije raven
iz leta 1913 nad osemkratno, proizvod-
nja proizvodnih sredstev (strožnic,
strojev in opreme) pa sedemnajstkratno.
Strojna in elektrotehnična industrija
sta se povečali več desetkratno. Proiz-
vodnja obleke in obutve je bila v Mo-
skvi 1943 osemnajstkratno večja kakor
leta 1913. Vsa podjetja Moskve so uve-
dla sedemurni delavnik.

Kdo je v teh letih upravitelj Moskvo?
Moskovski sovjet odposlancev delovne-
ga ljudstva. V njem je bilo 3992 odpo-
slancev prebivalstva Moskve, ki so de-
lali v 29 sekcijah moskovskega sovjeta.
Poleg tega je bilo takrat v deset okraj-
nih Sovjetih Moskve 6258 odposlancev.
V 164 sekcijah okrajnih sovjetov je de-
lalo poleg poslancev 14.600 aktivistov,
ki so jih dodelila poslancem podjetja in
ustanove glavnega mesta, da bi jim po-
magali pri delu. Okrog 25.000 zastopni-
kov delovnega prebivalstva Moskve je
bilo pritegnjenih k neposrednemu so-
delovanju pri opravljanju vodstev.

Še bolj se je razmahnila izgraditev
Moskve od 1935. V tem letu je začela
obratovati podzemeljska železnica. Za-
čel se je promet na prekopu Volga —
Moskva, ki je dal Moskvi vodo iz Volge
in jo povezal po vodni poti skoraj z vse-
mi pokrajinami evropskega dela deže-
le. Moskva je postala pristanišče treh
morij — Belega, Baltskega in Kaspiš-
kega. — Že leta 1936 je celotna proiz-
vodnja samo težke moskovske industri-
je znatno preseгла proizvodnjo vse car-
ske Rusije v letih 1914. Osnovni fond
težke moskovske industrije so se po-
večali sedemkratno.

Nobeno mesto sveta ni doživelo v ta-
ko kratkem času — v 20 letih — tako
temeljnih sprememb. Nobeno ni tako
hitro raslo in se preurejevalo kakor
Moskva.

(Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frane Petek
Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franci Zwitter; odgo-
vorni urednik: Franci Ogriz, oba Celovce, Salmatraše 6,
uprava: Celovce, Volkermarkter Straße 21. Dopisi so naj-
pošiljajo na naslov: Celovce (Klagenfurt), Postamt 1., Post-
schloßbach 272. Tiska: »Kärntner Volkswerlag G. m. b. H.«,
Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße 7.

ČE JIH NE BO

Ljubil te je toplo in zvesto, ljubil kot
ženo in prijateljico, ljubil kot mater svo-
jih otrok. — Le prisluhni v tihih no-
čeh, dekle, kako rahlo bo potrkaljo, ka-
ko sladko in komaj slišno bo poklicalo.
Ali ni nekoč prav tako potrkaljo in po-
klicalo? Zares nobena stvar ni nikdar
mrtva in človek umre šele, ko ga izbri-
šemo iz svojega srca. Samo pokliči si ga
in že bo prišel, nasmehni se in že ti
bo vrnil posmeh. Postoj za trenutek
sredi dela in se ozri po cesti, ozri se
proti gozdovom in že prihaja k tebi.
Posedi na večer sama in že bo sedel
ob tebi. Nasloni se na okno in že bo
stal sredi rož pod oknom. Pride, kadar
je lepo. Pride ob sanjavih večerih, a
pride prav tako ob viharjih in kadar na-
letava sneg. Za človeka ni ovir, da ne
bi mogel priti in ni je dalje, ki je ne bi
mogel že v trenutku kakor misel prele-
teti. Samo poklicati ga je treba. Pride
tudi tedaj, če se je nad njim zgrnila

črna prst, pride, če ga pokriva težka
skala. Pokliči ga, razgrnil se bo grob,
odvalila se bo skala in že bo pri tebi.
Na tisoče in tisoče grobov po gorah se
vsak dan odpira. Zakaj nikogar ni med
njimi, ki ga ne bi nihče sleherni dan
klical na dom. Zvesti kakor so bili in
ker so brezmejno ljubili, se niti za tre-
nutek ne pomišljajo, da ne bi zapustili
svojih gora in se nam odzvali.

Tisoči in tisoči se vračajo, zakaj na
tisoče imamo grobov v gorah.

Ne samo po gorah, ne samo po naši
zemlji in ne samo iz zadnjih štirih let.
Skoraj po vsem svetu so raztreseni, iz
vseh stoletij so. Vekomaj so se nabirali
vse do danes. Od tistih dob, ko je slo-
venski človek stopil prvič na to zemljo
in jo vzljubil. Že so prihajali s silo in
že so napravili prvi grob. Prihajali so
Franki, Germani, grofje z valpeti, Tur-
ki, Francozi, Švabi, Italijani, Madžari in

2

ne vem kdo še, prihajali vsa stoletja in
samo klali in vlačili v sužnost. Ko so za-
puščali našo zemljo, so za njimi ostali
samo grobovi razrvane gomile. Še pre-
den so se prvi zarasli, so poleg njih
vzrasli že novi grobovi, vso našo zemljo
so prepregli ti grobovi, en sam, brez kra-
jen strašen grob. Vlačili so tvoje sino-
ve, mati, tvojega moža, žena, in tvojega
dragega, dekle, po vsem svetu, da je
moral padati in da je tam vzrasel nje-
gov grob, na tuji zemlji, vlačili so ga
zdaj po Italiji, zdaj po Rusiji zdaj po
Bosni in naposled po vsej Evropi, od
Atlantskega morja pa vse do kraja Si-
birije, povsod naši grobovi, kakor da ni
bilo dovolj tistih, ki so morali umreti
doma. Po vsem svetu ti grobovi, podob-
ni semenju, ki ga veter raznese z dre-
vesa daleč po okolici. In štiri leta nazaj
spet en sam grob. Vsa naša zemlja en
sam brez krajen in več en grob, en sam
grob tujega in brez krajnega nasilja...

Nič drugega ni treba: ko se mračni zve-
čer, pripravi oči in se zagledaj v gore in
videl boš, da gore niso več gore, marveč
so to še samo gomile, ogromni grobovi,
grobni naših ljudi. Te gore — grobovi
so porasli z gozdovi, prepregeni z jasa-
mi in travniki in povsod za spomin

cveto ciklame, sleč in vresje in še sto-
tere druge rože. Tam na teh gorah, na
teh grobovih se je ustavljal nasilje, tam
se je ustavljala umazanija tega sveta in
od tam, iz teh gozdov na gorah, nam je
šumela nazaj pesem svobode.

Ne, ne! To niso grobovi, grob je znak
smrti! Še bolj pripravi oči! Ali niso to ta-
ko ogromne roke strašnih velikanov, ki
so se nad glavami sklenile v eno samo
prošnjo in zahtevo po svobodi. Ne, ne!
To je že sama pesem svobode. Te skle-
njene roke ne prosijo, te sklenjene roke
so se dvignile v slavospev svobodi! Pri-
sluhni ob jutrih, prisluhni opoldne, pri-
sluhni zvečer in ponoči: vedno in od
povsod bo iz teh gozdov šumela največ-
častnejša pesem. To ni pesem gozdov, to
je pesem tisočerihih grl, pesem vseh tistih,
ki so ostali na teh gorah za vekomaj.
Ne, saj te gore niso več gore, to je najve-
ličastnejše svetišče tega sveta. Tam je
bila prelita kri tisočev in tisočev, tam
je potekla največja daritev tega sveta,
ko ni umiral en sam človek za svobodo,
za odrešenje človeštva, ko je umiral ves
narod. Tam je vsaka ped posebej posve-
čena, posebej blagoslovljena, blagoslov-
ljena z najdragocenejšo človeško krvjo.

(Dalje.)